

власною художньою мовою, обстоюючи право на вільний пошук мистецький форм, ідей та змістів. У межах проекту «Знаки комунікації» авторкам вдалося показати в морфології знаку елементи риторичної поведінки, яка візуальними засобами вкрай чітко та впізнавано інтерпретувала соціальні пошуки мистецької молоді 80-х рр.

Н. Черкасова, Д. Шилко

**ОСОБЛИВОСТІ ВИРОБНИЦТВА ДОКУМЕНТАЛЬНИХ ПРОЄКТІВ
НА СУСПІЛЬНОМУ ТЕЛЕБАЧЕННІ
ПІД ЧАС ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ**

N. Cherkasova, D. Shilko

**FEATURES OF PRODUCING DOCUMENTARY PROJECTS
ON PUBLIC BROADCASTING DURING THE FULL-SCALE INVASION**

Повномасштабне вторгнення РФ в Україну докорінно змінило вітчизняний медіапростір, висунувши нові вимоги до всіх телевізійних мовників. Особливе місце в цьому процесі посідає Суспільне мовлення, яке, на відміну від комерційних каналів, має унікальну суспільну місію.

Ключовим здобутком «Суспільного» стала його здатність до швидкої трансформації. Якщо до 2022 р. мовник планово створював великі історичні проєкти (як документальний цикл «Колапс», 2021), то після повномасштабного вторгнення відбувся зсув до фіксації реальності «тут і зараз».

Найважливішим інституційним здобутком у відповідь на виклик масштабування стали створення та розвиток профільного Департаменту зовнішнього виробництва й копродукції. Цей крок засвідчив стратегічний перехід від переважно внутрішнього виробництва (in-house) до гнучкої моделі замовника та партнера. Через механізми відкритих мистецьких конкурсів (пітчінгів) НСТУ почало залучати незалежних авторів та студії. Це привело до стилістичного різноманіття, доступу до нової фестивальної експертизи, можливості залучати додаткове фінансування і створення успішних міжнародних копродукцій.

Водночас означений період має низку системних викликів. Перший і головний виклик — фінансовий. Хронічне недофінансування НСТУ ставить виробництво якісної документалістики у пряму залежність від зовнішніх донорів та грантових коштів, що ускладнює стратегічне планування. Другий виклик — виробничий. Творчі групи змушені працювати в умовах прямої фізичної небезпеки (обстріли, блекаути). Третій виклик — етичний. Він породжує складні етичні дилеми: як фіксувати горе та травму, не ретравматизуючи героя; де проходить межа між необхідним свідченням та експлуатацією трагедії; як зберегти об'єктивність і стандарти в інформаційному просторі. Четвертий виклик — редакційний: співпраця з зовнішніми продюсерами вимагає від НСТУ збереження редакційного контролю, аби кінцевий продукт відповідав цінностям та місії Суспільного мовника.

Аналіз конкретних кейсів дозволяє побачити, як ці здобутки та виклики реалізуються на практиці. Фільм «Ізоляція» (2024) є вірцевим прикладом виконання функції свідчення. Це глибоке журналістське розслідування воєнних злочинів, яке демонструє інституційну спроможність регіональної команди «Суспільне Донбас». Стилiстично фiльм є гiбридом партисипативного (iнтерв'ю зi свiдками) та iлюстративного (хронiка) способiв документування, що є ефективною

стратегією для балансування між емоційним впливом і доказовістю. Дослідження про пораненого бійця ЗСУ в стрічці «Таким мене зробила війна» (2023) фокусується на функції персоналізації досвіду адаптації до мирного життя. За допомогою методу спостереження через портрет однієї людини фіксуються труднощі військових після повернення з фронту, їх проблеми адаптації до мирного життя. У свою чергу, команда розслідувачів документального проекту «Черга на прощання» (2023) репрезентує тему національної пам'яті, втрати та прощання на шляху до ідентифікації загиблих на війні українців. Проблема *ідентифікації безвісти зниклих в Україні* показана через 14 місяців *поневірянь* головної героїні Ірини.

Через призму індивідуальних нарацій висвітлюються історичні події, створюється загальний портрет жорстокості. Такі історії потрібні, тому що виконують не лише інформаційну функцію, а й емоційно впливають на аудиторію, формують уявлення про події та їх наслідки. В умовах повномасштабного вторгнення документальні проекти Суспільного телебачення є важливим засобом осмислення сучасної реальності та аналізу суспільних процесів.

В. Бескорсий

СИСТЕМА ПРОСТОРОВОГО ЗВУКУ AMBISONICS ТА ЇЇ ВПРОВАДЖЕННЯ В АУДІОВІЗУАЛЬНЕ СЕРЕДОВИЩЕ

V. Beskorsyi

AMBISONICS SPATIAL SOUND SYSTEM AND ITS IMPLEMENTATION IN THE AUDIOVISUAL ENVIRONMENT

Серед систем просторового звуку найбільш відомі на даний час стереосистеми, системи Surround Sound, Wave Field Synthesis, бінауральні системи, амбіофонічні системи, системи типу Амбісонік (Ambisonics). Амбісонічний звук є значним проривом у звуковій технології, пропонуючи тривимірний звуковий досвід, що перевершує традиційний об'ємний звук. Захоплюючи звук з усіх напрямків, амбісоніка створює іммерсійне середовище, що підсилює реалістичність і глибину звукових сцен. Ця технологія стає дедалі важливішою в різних медіадодатках, від кіно та відеоігор до віртуальної реальності й музичної освіти. Амбісоніка — це метод кодування звукового поля з урахуванням його спрямованості. У традиційному багатоканальному аудіо (наприклад, стерео, об'ємний звук у форматах 5.1 чи 7.1) кожен канал має сигнал, що відповідає певному гучномовцю. Натомість в Ambisonics кожен канал має інформацію про певні фізичні властивості акустичного поля, такі як тиск або акустична швидкість. Система Ambisonics була розроблена британським інженером-новатором Майклом Герзоном у 1970-х рр. Ambisonics стало логічним продовженням ідей Алана Блумлейна (A. Blumlein), який у 1930-ті рр. запропонував основні принципи передачі стереофонічних сигналів, у тому числі ідею сумарного-різницевого матрицювання для запису сигналів за допомогою комбінованої системи мікрофонів (сучасна система стереомікрофонів MS). Хоча апаратні системи були побудовані незабаром, вони так і не досягли комерційного успіху. Проте система мала багато привабливих теоретичних і практичних особливостей і з самого початку привернула увагу дослідників просторового звуку.

У 1990-х рр. була формалізована теорія Ambisonics вищого порядку (НОА, High Order Ambisonics). Це дозволило досягти більшої просторової роздільної здатності та точності в кодуванні й відтворенні звукових полів.